

mun. Chișinău, str. M. Kogălniceanu, nr.70,
Republica Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 79, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

Chișinău, M. Kogalniceanu 70 street,
Republic of Moldova, MD-2009,
tel. (+ 373 22) 22 30 79, fax:(+ 373 22) 22 53 30,
e-mail: info@csj.md

14.02.2024 1ra-1309/2023

Curtea Constituțională a RM

SCRISOARE DE EXPEDIERE

Prin prezenta, Curtea Supremă de Justiție Vă expediază materialul în privința lui

Șor Ilan în baza încheierii emisă de Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

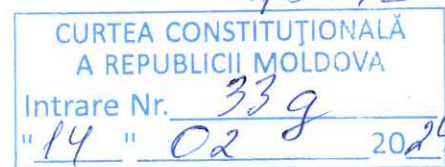
cu nr. 1ra-1309/2023 din 13 februarie 2024.

Anexă – materialul pe 32 file.

Șeful direcției evidență și documentare
procesuală a cauzelor penale

ex: Vutcariova Parascovia

Stela Bounegru

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Colenco Aureliu avocat (apărătorul D-lui Ilan Șor în cauză pendinte la Curtea Supremă de Justiție)

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecății instanței de drept comun

Prin decizia Curții de Apel Chișinău nr. 1a-1865/21 din 13 aprilie 2023, Șor Ilan a fost condamnat în baza art. 190 al. (5) Cod Penal, precum și art. art. 243 alin.(3) lit. b) Cod penal. Pe data de 23 iunie 2023, avocații d-lui Ilan Șor, având în vedere ilegalitatea soluției instanței ierarhic inferioare, am atacat hotărârea de condamnare la CSJ.

Actualmente la Curtea Supremă de Justiție se află în examinare recursurile declarate de avocații Calaida Denis, Colenco Aureliu, Balan Iulian și Shaul Brazil împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău nr. 1a-1865/21 din 13 aprilie 2023, în cauza penală privind-l pe Ilan Șor. Cauza, la CSJ (nr. 1ra-1309/23), a fost repartizată pentru examinare completului nr. 2 din cadrul Colegiului Penal.

Completul de judecată a stabilit pentru data de 31 ianuarie 2024 ședință de examinare a admisibilității recursului.

Având în vedere că o prevedere ce reglementează un temei de inadmisibilitate a recursului (art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de Procedură Penală) ridică mari îndoieli în ceea ce privește corespunderea sa textul Constituției, până la soluționarea admisibilității este necesar de a fi efectuat controlul constituționalității acestei sintagme: „recursul este vădit neîntemeiat”.

La fel, în redactarea actuală a art. 432 alin. (2) Cod de Procedură Penală, adoptată prin legea nr. 246 din 31.07.2023, inadmisibilitatea recursului poate fi decisă și cu majoritate de voturi a judecătorilor din completul de 3. În redactarea anterioară a acestui articol, inadmisibilitatea se decidea prin unanimitate. Astfel, legislatorul a restrâns dreptul de acces la justiție al persoanelor. O posibilă soluție ar putea fi declararea inadmisibilității recursului cu majoritate de voturi și în cauza privind-l pe Ilan Șor. Această posibilă soluție se va baza pe o normă care contravine art. 20 și 54 din Constituție.

C. Obiectul sesizării

I. Pct. 4) din art. 432 alin. (2) Cod de Procedură Penală, care prevede: „recursul este vădit neîntemeiat”, în raport cu art. 20 din Constituție, coroborat cu art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Aprecierea drept „vădit neîntemeiată” a unei cereri de recurs la etapa examinării admisibilității constituie de facto o examinare în fond a recursului. La rândul său, această examinare de facto a fondului unei cereri de recurs (inclusiv în ceea ce privește situația din cauza privind-l pe Ilan Șor pendinte la CSJ), îl lipsește de dreptul la un proces echitabil (privarea de garanții procedurale), așa cum vom argumenta la rubrica din sesizare corespunzătoare. Mai mult, având în vedere chestiunile pe care Curtea Supremă de Justiție le poate aborda la examinarea recursului, aplicarea temeiului de inadmisibilitate „vădit neîntemeiat” încalcă accesul la calea de atac – recursul – și (în cazul lui Ilan Șor) dreptul la o procedură publică contradictorie garantată de art. 6 CEDO.

II. Art. 432 alin. (2) Cod de Procedură Penală în redactarea Legii nr.246 din 31.07.2023 sub aspectul excluderii condiției de unanimitate de voturi la declararea recursului ca inadmisibil, în raport cu art. 20 coroborat cu 54 din Constituție.

Odată cu adoptarea legii nr. 246 din 31.07.2023 s-a instituit posibilitatea declarării inadmisibilității recursului cu majoritatea voturilor dintr-un complet de 3 judecători, deși anterior inadmisibilitatea se decidea doar în unanimitate, ceea ce contravine notei informative la proiectul de lege menționat și restrânge dreptul de „acces la instanță” contrar art. 20 în coroborare cu art. 54 din Constituție.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

I. Referitor la articolul 20 din Constituție, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a reținut că acesta își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care garantează dreptul la un proces echitabil (DCC nr. 3 din 24 ianuarie 2023, § 20). Accesul liber la justiție (dreptul de acces la o instanță), trebuie respectat și în cazul căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești. CEDO a stabilit că articolul 6 din Convenție nu pretinde ca statele să creeze curți de apel și recurs. Cu toate acestea, în cazul în care un astfel de sistem a fost instituit, acesta se va aplica atât timp cât procedura internă acordă reclamantului un recurs juridic accesibil în fața unei instanțe naționale superioare (*Chatellier c. Franței*, §§34-43).

La soluționarea admisibilității cererii de recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 13 aprilie 2023 în cauza penală privindu-l pe Ilan Șor, ca și în orice alt caz de altfel, Curtea Supremă de Justiție va analiza întrunirea cerințelor de formă, inclusiv dacă acesta este sau nu „vădit neîntemeiat”. Astfel, admisibilitatea se va axa în mod implicit și pe aspectul prevăzut de pct. 4) din art. 432 alin. (2) Cod de Procedură Penală. Așadar, având în vedere că „admisibilitatea recursului” constituie un filtru pentru accesul la această cale de atac (implicit pentru accesul la o instanță), aceasta limitează dreptul prevăzut de art. 6 CEDO. Astfel, constat incidența dreptului prevăzut de art. 20 din Constituție.

II. Excluderea condiției unanimității de voturi la declararea inadmisibilității recursului împotriva deciziilor instanțelor de apel constituie o reducere din garanțiile dreptului de acces la justiție prevăzut de art. 20 din legea supremă. Concomitent se încalcă art. 54 alin. (2) din Constituție, întrucât nu se respectă obligația constituțională generală a autorității emitente de a-și motiva propriile decizii, or, din nota informativă la proiectul de lege nr.246 din 31.07.2023 rezultă contrariul (Nota informativă prevede că inadmisibilitatea recursului trebuie adoptată în unanimitate). Astfel, dacă motivarea nu se conciliază cu soluția, atunci rezultă că decizia nu este motivată. Obligația motivării deciziei Parlamentului reiese din articolul 54 din Constituție și din standardele constituționalismului european, dictate de cultura justificării, în care fiecare exercițiu al puterii trebuie justificat (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 42).

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție

I. Art. 20 alin. (1) din Constituție prevede că *Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.*

Analogic, Curtea Constituțională a României a decis neconstituționalitatea sintagmei „recursul este vădit neîntemeiat”, care până la această soluție a constituit motiv de declarare a inadmisibilității recursurilor împotriva deciziilor Curților de Apel în cauzele penale (decizia 591 din 1 octombrie 2015). Din constatările CCR, citez următoarele:

„28. ... Curtea constată că doar soluția de respingere ca vădit nefondată a cererii de recurs în casație cu ocazia examinării admisibilității în principiu a acesteia presupune antamarea fondului căii de atac, implicând examinarea unor aspecte care vizează temeinicia solicitării care face obiectul recursului în casație. Or, procedura examinării admisibilității cererii de recurs în casație **trebuie să vizeze doar aspecte pur formale** și, tocmai de aceea, se poate desfășura în lipsa Ministerului Public și a părților. În schimb, indiferent de caracterul vădit nefondat sau nefondat al recursului în casație, Curtea reține că această soluție vizează fondul recursului în casație, situație în care este necesar ca părțile și Ministerul Public să își poată susține propriile argumente referitoare la acuzațiile ce le sunt aduse și la probele administrate.

29. Astfel, Curtea conchide că respectarea dreptului la un proces echitabil și a dreptului la apărare, prevăzute la art. 21 alin. (3) și art. 24 din Constituție, impune ca examinarea admisibilității cererii de recurs în casație în situația analizată, adică prin pronunțarea asupra caracterului vădit nefondat al cererii, să fie făcută într-o etapă procesuală distinctă de cea reglementată prin prevederile art. 440 alin. (2) din Codul de procedură penală, aceasta fiind etapa soluționării în fond a acestei căi de atac. Așadar, indiferent de participarea părților și a Ministerului Public la procedura admiterii în principiu a cererii de recurs în casație, **acest motiv de respingere a acesteia nu poate face obiectul admiterii în principiu**, acesta fiind un element specific fondului căii extraordinare de atac. Caracterul "vădit nefondat" al cererii de recurs în casație nu îndrituiește legiuitorul să plaseze un aspect ce ține de fondul căii de atac într-o etapă procesuală anterioară în care nu se analizează și nu se soluționează fondul cauzei. **Includerea soluției de respingere a cererii ca vădit nefondată, în etapa admisibilității în principiu a recursului în casație, eludează finalitatea și rațiunea acestei etape.**

30. Pentru aceste motive, Curtea constată că sintagma "dacă cererea este vădit nefondată" din cuprinsul prevederilor art. 440 alin. (2) din Codul de procedură penală este neconstituțională, întrucât respingerea cererii de recurs în casație pentru motivul că aceasta este vădit nefondată obligă instanța supremă la examinarea fondului cauzei, iar aceasta poate avea loc numai în faza judecării pe fond a recursului în casație, care se face, conform art. 445 din Codul de procedură penală, cu citarea părților și cu participarea procurorului”

Și noi suntem de părerea că declararea inadmisibilității unui recurs pe motiv că acesta ar fi „vădit nefondat” constituie în esență o soluționare anticipată a fondului cererii, și acest lucru este doar

o parte a problemei. În acest sens, menționez că această soluționarea fondului recursului încă la etapa admisibilității sale privează partea în mod substanțial de accesul la calea de atac - recursul. CEDO a stabilit că articolul 6 din Convenție nu pretinde ca statele să creeze curți de apel și recurs. Cu toate acestea, în cazul în care un astfel de sistem a fost instituit, acesta se va aplica atât timp cât procedura internă acordă reclamantului un recurs juridic accesibil în fața unei instanțe naționale superioare (*Chatellier c. Franței*, §§34-43). Astfel, odată ce RM a creat o cale de atac - recursul - este esențial întru respectarea caracterului efectiv al acestei căi de atac (parte a dreptului de acces la o instanță) ca partea să aibă posibilitatea de a o utiliza în deplinătatea sa, adică să aibă posibilitatea ca instanța de recurs să examineze în substanță argumentele invocate în cerere.

Instituția recursului împotriva hotărârilor instanțelor de apel (art. 420-436 Cod de Procedură Penală) instituie o garanție a dreptului la un proces echitabil, care este „*Dreptul la un proces public*” garantat de art. 6 § 1 CEDO care implică în mod necesar dreptul la o „ședință de judecată” (*Döry împotriva Suediei*, pct. 37). În acest sens, art. 433 alin. (3) Cod de Procedură Penală, *Recursul se judecă fără citarea părților, cu excepția: a) recursului considerat admisibil în care se invocă temeiul prevăzut la art.427 alin.(1) pct. 2) și 6); b) rejudecării cauzei, prevăzută la art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. d).*

Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, în cazul în care instanța de apel sau de recurs trebuie să examineze o cauză în fapt și în drept și să procedeze la o apreciere globală privind vinovăția sau nevinovăția, **instanța nu poate să se pronunțe cu privire la acest aspect fără să aprecieze direct elementele de probă prezentate în persoană de inculpat, care ar dori să probeze că nu a comis actul care ar putea constitui o infracțiune** (*Popovici împotriva Moldovei*, pct. 68; *Lacadena Calero împotriva Spaniei*, pct. 38). Din principiul desfășurării de ședințe publice derivă dreptul acuzatului de a fi ascultat în persoană de către instanța superioară. Din acest punct de vedere, principiul publicității dezbaterilor urmărește scopul de a asigura acuzatului dreptul de a se apăra (*Tierce și alții împotriva San Marino*, pct. 95). Deși rolul Curții Supreme de Justiție de a examina cauzele prin prisma problemelor de drept, această chestiune nu este o regulă. Părțile au dreptul să conteste cu recurs deciziile Curților de Apel invocând erori de fapt. Astfel, art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de Procedură Penală, care este aplicabil și în prezent în cazul recursurilor care constituie unul din temeiurile invocate în recurs de către Ilan Șor și se va lua în considerare la examinarea acestuia, când instanța de apel „*a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței*”. Curtea Supremă de Justiție deține competența de a examina aspecte de fapt și în prezent (după intrarea în vigoare a legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31.07.2023), având în vedere că noul temei de declarare a recursului prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de Procedură Penală este: **hotărârea este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor**. În aceste cazuri: de admitere a erorii grave de fapt care a afectat soluția instanței; de hotărâre arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; precum și de rejudecare a cauzei, prevăzută la art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. d) CPP (pronunțarea unei noi hotărâri), CSJ va cita părțile în ședință.

Astfel, așa cum a stabilit și CEDO că în cazurile când instanțele, chiar și de recurs, urmează să soluționeze o cauză în fapt, aceasta trebuie să aibă loc pe principiul desfășurării de ședințe publice din care derivă dreptul acuzatului de a fi ascultat în persoană de către instanța superioară.

Așadar, după cum am arătat mai sus, examinarea recursului prin prisma chestiunilor de fapt implică mai multe garanții ale dreptului la un proces echitabil, precum *publicitatea dezbaterilor*, care implică și dreptul acuzatului de a fi ascultat în persoană de către instanța superioară și dreptul la apărare. De aceste garanții este privată persoana când recursul este declarat inadmisibil nu din motive pur formale (omiterea termenului, lipsa calității de recurent, ș.a.), ci din motivul „vădit neîntemeiat”, pentru că **de facto CSJ examinează recursul în fond, însă fără respectarea garanțiilor unei proceduri echitabile (dreptul la publicitatea dezbaterilor judiciare, dreptul la apărare, audierea nemijlocită a părții)**. Astfel, prin instituirea de către legislator a filtrului de inadmisibilitate „recursul este vădit neîntemeiat”, de la pct. 4) din art. 432 alin. (2) Cod de Procedură Penală, părțile sunt private de „accesul la o instanță”, care este un drept garantat și în cadrul căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești.

Reieșind din cele expuse mai sus, consider că pct. 4) din art. 432 alin. (2) Cod de Procedură Penală este neconstituțional.

II. Anterior, art. 432 alin. (2) Cod de Procedură Penală a prevăzut: Un complet format din 3 judecători, prin decizie, motivată, va decide în unanimitate asupra inadmisibilității recursului... Prin legea nr. 246 din 31.07.2023, această prevedere legală a fost modificată, iar acum stipulează că: Un complet din 3 judecători, prin încheiere, declară inadmisibil recursul dacă... Așadar, noua redactarea a legii, exclude condiția anterioară privind modul de adoptare a soluției de inadmisibilitate a recursului, și anume unanimitatea de voturi. Astfel, prin asemenea decizie legislatorul a redus din garanția prevăzută de art. 6 CEDO, și, implicit, art. 20 din Constituție, privind „accesul liber la justiție”.

Într-o cauză¹, Curtea Constituțională a stabilit următoarele:

„49. Referitor la argumentul autorilor că legislatorul **nu a motivat** majorarea duratei interdicției de la trei ani la cinci ani, Curtea notează că competența Parlamentului de a stabili durata unei interdicții nu este una nelimitată. Pentru că această măsură implică limitări substanțiale ale dreptului constituțional de a candida la alegeri, Curtea reține că Parlamentul trebuie să aducă motive convingătoare atunci când stabilește durata unei interdicții, precum și atunci când decide să majoreze durata acesteia. Parlamentul trebuie să justifice în ce măsură durata interdicției stabilite este aptă să urmărească scopurile legitime ale acesteia.

50. Această obligație a Parlamentului rezultă din obligația constituțională generală a autorităților de **a-și motiva propriile decizii**, care poate fi dedusă din articolul 54 din Constituție și din standardele constituționalismului european, dictate de cultura justificării, în care fiecare exercițiu al puterii trebuie justificat (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 15 din 28 aprilie 2021, § 42).

Astfel, prin hotărârea CC nr. 16 din 3 octombrie 2023, aceasta a stabilit o regulă, în spiritul art. 54 și a standardelor constituționalismului european, dictate de cultura justificării, că fiecare decizie a legislatorului trebuie motivată. Constatările din această hotărâre sunt aplicabile *mutatis mutandis* cauzei de față.

¹ Hotărârea nr. 16 din 3 octombrie 2023 pentru controlul constituționalității articolului 16 alin. (2) lit. e) din Codul electoral (sesizarea nr. 211a/2023)

În ceea ce privește modul de adoptare a soluției de inadmisibilitate a recursului, în nota informativă la proiectul Legii cu privire la modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) este stipulat:

„Nu în ultimul rând, ținem să precizăm că nu vom mai fi în prezența procedurii de emitere a unui act de declarare a recursului depus, ca fiind unul admisibil. Din contra, odată cu modificările propuse se instituie regula că toate recursurile depuse sunt considerate admisibile cu excepția celor declarate inadmisibile de un complet format din 3 judecători, **prin vot unanim**. În acest sens, textul de lege utilizează noțiunea de „considerat admisibil” în locul celei din prezent „declarat admisibil”. Prin urmare se propune modificarea art. 432 din CPP și art. 440 CPC.

Înțelegem că intenția legislatorului reflectată în nota informativă a fost ca inadmisibilitatea recursului să fie declarată prin unanimitate de voturi ale unui complet format din 3 judecători. Cu toate acestea, art. 432 alin. (2) Cod de Procedură Penală în redactarea legii nr. 246 din 31.07.2023 este contrară notei informative prin faptul că nu prevede condiția unanimității în ceea ce privește inadmisibilitatea recursului.

Astfel, situația în care, pe deoparte, în nota informativă la proiectul de lege respectiv legislatorul și-a exprimat intenția ca inadmisibilitatea recursului să se decidă de către completul de 3 judecători în mod unanim, iar, pe de altă parte, norma adoptată contravine intenției dinainte stabilită, denotă o lipsă de motivare în ceea ce privește decizia adoptată de Parlament. Lipsa motivării deciziei, așa cum reiese din hotărârea CC nr. 16 din 3 octombrie 2023, nu se conciliază cu art. 54 din Constituție. La fel, această soluție restrânge accesul liber la justiție a persoanei în **lipsa unui scop legitim**, ceea ce încalcă art. 20 din legea supremă și art. 6 CEDO.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)

- Nota informativă la proiectul Legii cu privire la modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție)

G. Declarația și semnătura autorului sesizării

Declar pe proprie onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice

Aureliu Colenco avocat

Curtea Supremă de Justiție

ÎNCHEIERE

13 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte

Țurcan Anatolie

Judecători

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie

examinând, fără participarea părților, cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 432 alin. (2) și a art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală precum și suspendarea examinării cauzei, până la soluționarea excepției de neconstituționalitate, înaintată de avocatul Colenco Aureliu, în cadrul examinării cauzei penale, nr. 1ra-1309/23, în privința lui **Șor Ilan Miron** învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal,

c o n s t a t ă :

1. Pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza penală în privința lui **Șor Ilan Miron** învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal.

2. La 30 ianuarie 2024 avocatul Colenco Aureliu, în numele inculpatului Șor Ilan, a depus cerere de ridicare a excepției de neconstituționalitate a prevederii art. 432 alin. (2) și a art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală precum și suspendarea examinării cauzei, până la soluționarea excepției de neconstituționalitate.

În motivarea cererii titularul formulează dubii în privința constituționalității legii în raport cu art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală sub aspectul excluderii condiției de unanimitate de voturi la declararea recursului ca inadmisibil, în raport cu art. 20 din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

La fel, formulează dubii în privința constituționalității legii în raport cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, care prevede: „*recursul este vădit neîntemeiat*”, în raport cu art. 20 din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 6 CoEDO.

În ceea ce privește întrunirea criteriilor enunțate la art. 7 alin. (3¹) lit. a), b), c) Cod de procedură penală, apărătorul menționează că cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate se referă la norme prevăzute de o lege organică (*Codul de procedură penală*) și este ridicată de către partea în proces (*avocat în numele inculpatului*).

Referitor la condiția aplicabilității în speță a prevederii contestate, este evident că, soluționând admisibilitatea recursului, Curtea Supremă de Justiție va putea aplica temeiul de inadmisibilitate prevăzut de art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de

procedură penală, eventual declarându-l inadmisibil. Totodată, inadmisibilitatea poate fi decisă cu majoritate de voturi a judecătorilor, nu unanimitate, conform art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală.

De asemenea, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate este întemeiată și în ceea ce privește art. 7 alin. (3¹) lit. d) Cod de procedură penală, or, anterior Curtea Constituțională nu s-a pronunțat prin hotărâre.

Potrivit jurisprudenței CtEDO, Convenția nu garantează vreun drept de a trimite o cauză la o instanță națională sau internațională pentru a soluționa o chestiune preliminară, inclusiv cu privire la constituționalitatea unei dispoziții legale. Totuși, în cazul în care dreptul național stabilește un mecanism de trimitere preliminară, refuzul unei instanțe naționale de a admite o cerere pentru o astfel de sesizare poate, în anumite circumstanțe, să încalce caracterul echitabil al procedurilor. Concluzia este valabilă pentru cazul în care refuzul se dovedește a fi arbitrar, adică atunci când se refuză trimiterea preliminară în timp ce legea nu prevede nicio excepție care ar justifica refuzul, atunci când refuzul se bazează pe alte motive decât cele care sunt prevăzute de lege și atunci când refuzul nu este motivat în modul corespunzător (*a se vedea Ullens de Schooten și Rezabek v. Belgia, 20 septembrie 2011, § 59*). Spre exemplu, în cauza *Xero Fior w Polsce sp. z o.o. v. Polonia* (7 mai 2021, § 173), CtEDO a constatat o încălcare a articolul 6 § 1 din Convenție, pentru că tribunalele naționale nu au furnizat suficiente motive pentru a justifica refuzul de a sesiza Curtea Constituțională (*DCC nr. 85 din 08.06.2021, § 30*).

3. Studiind cererea depusă de avocatul Colenco Aureliu, în numele inculpatului Șor Ilan, privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, completul de judecată consideră că aceasta urmează a fi admisă cu remiterea sesizării spre examinare Curții Constituționale, fără suspendarea examinării cauzei, din următoarele considerente:

Conform art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.

Alineatul (3¹) al aceluiași articol, stipulează că, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și la sesizarea Curții Constituționale, instanța de judecată nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității normelor contestate cu prevederile Constituției, limitându-se la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art. 135 alin. (1) lit. a) din Constituție;
- b) excepția este ridicată de către una dintre părți sau de reprezentantul acesteia ori de către instanța de judecată din oficiu;
- c) prevederile contestate urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei;
- d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Totodată potrivit art. (3²) al aceluiași articol, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune în termen de 5 zile prin încheiere care nu se supune

28

niciunei căi de atac și care nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei. Însă, până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate, dezbaterile judiciare se suspendă, cu excepția examinării demersurilor privind măsurile procesuale de constrângere. Instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională în termen de 5 zile de la data emiterii încheierii.

Conform Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 privind interpretarea art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, Curtea a reținut că, în eventualitatea refuzului excepției de neconstituționalitate și a rezolvării litigiului fără soluționarea prealabilă a acesteia de către instanța de contencios constituțional, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești. Din aceste rațiuni, Curtea a decis că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1) lit. a) Constituție;

- excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau de către instanța de judecată din oficiu;

- prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

- nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În continuare, potrivit art. 135 alin. (1) lit. a), g) din Constituția Republicii Moldova, Curtea Constituțională exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte și rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice.

La caz, completul de judecată constată că sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală și de către Curtea Constituțională în hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate ridicată de către avocatul Colenco Aureliu, în numele inculpatului Șor Ilan, constituie prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală sub aspectul excluderii condiției de unanimitate de voturi la declararea recursului ca inadmisibil, în raport cu art. 20 din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 6 CoEDO, și art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, în raport cu art. 20 din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova.

Prin urmare, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate se referă la norme prevăzute de o lege organică și anume: Codul de procedură penală.

Totodată, excepția de neconstituționalitate este ridicată de către partea în proces – avocatul Colenco Aureliu în numele inculpatului Șor Ilan, fiind întrunită cea de-a doua condiție.

La fel, prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală cât și art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală sunt aplicabile speței, or pe rolul Curții Supreme de Justiție se află cauza penală în privința lui **Șor Ilan Miron**, învinuit de

30
comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal, urmând a fi examinată în ordine de recurs.

De asemenea, anterior Curtea Constituțională nu s-a pronunțat prin hotărâre asupra excepției de neconstituționalitate ridicată de către avocatul Colenco Aureliu, în numele inculpatului Șor Ilan, deoarece prevederile a căror neconstituționalitate se invocă au fost introduse în Codul de procedură penală prin Legea nr. 246 adoptată la 31 iulie 2023, în vigoare din 01 septembrie 2023.

Din considerentele enunțate, completul de judecată ajunge la concluzia de a admite cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a sesiza Curtea Constituțională pentru verificarea constituționalității prevederilor legale nominalizate.

Referitor la solicitarea de suspendare, până la soluționarea excepției de neconstituționalitate, a examinării cauzei penale, nr. 1ra-1309/23, în privința lui **Șor Ilan Miron** învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal, completul de judecată menționează că această nu este oportună deoarece art. 7 alin. (3²) Cod de procedură prevede că ridicarea excepției de neconstituționalitate nu afectează continuarea examinării în fond a cauzei, dispoziție ce asigură un echilibru între interesele concurente, precum legalitatea procesului și judecarea cauzei într-un termen rezonabil.

4. În conformitate cu prevederile art. 7, 330 și 342 Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Se ridică excepția de neconstituționalitate a prevederii art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală sub aspectul excluderii condiției de unanimitate de voturi la declararea recursului ca inadmisibil, în raport cu art. 20 din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 6 CoEDO, și a art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, în raport cu art. 20 din Constituția Republicii Moldova coroborat cu art. 54 din Constituția Republicii Moldova, înaintată de avocatul Colenco Aureliu, în cadrul examinării cauzei penale, nr. 1ra-1309/23, în privința lui **Șor Ilan Miron** învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal.

Se respinge cererea de suspendare, până la soluționarea excepției de neconstituționalitate, a examinării cauzei penale, nr. 1ra-1309/23, în privința lui **Șor Ilan Miron** învinuit de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 190 alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) Cod penal.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Judecătorii

Țurcan Anatolie

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie